

Список використаної літератури

1. Борисова В. І. Основи римського приватного права [Текст] / В. І. Борисова, Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін. – Х.: Право, 2008. – 224 с.
2. Новицький І. Б. Римское право [Текст] / І. Б. Новицький – М.: «ТЕИС», 1997. – 245 с.
3. Машкін М. О. История Древнего Рима [Текст] / М. О. Машкін. – М.: Политиздат, 1947. – 680 с.
4. Баринов М.А. Римское частное право [Текст]: Навч. посібн. / М. А. Баринов, С. Т. Максименко. – М.: Юстициформ, 2006. – 208 с.

І. В. Кушнір

студ. V курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. В. В. Валах

УКЛАДЕННЯ ПРАВОЧИНУ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

На сучасному етапі розвитку світової цивілізації віртуальне життя охопило не лише сфери соціального спілкування, а й значно полегшило процедури придбання певних матеріальних благ [4, с. 11]. Тому з появою нових засобів електронного зв'язку, які стали загальнодоступними для людей, існує реальна можливість вчинення особою за їх допомогою дій, які б спрямовувалися на набуття, зміну та припинення цивільних прав та обов'язків. Сучасні засоби електронного передання даних дають змогу фізичним та юридичним особам вільно та оперативно вступати у цивільні правовідносини, реалізуючи при цьому свої права та обов'язки, а тому важливим при цьому є нормативно-правове регулювання електронної сфери цивільних відносин, зокрема вчинення електронних правочинів.

Що стосується вітчизняного законодавства, то воно тільки починає свій шлях щодо регламентації таких правочинів. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію», електронний правочин – дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснена з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем» [1]. Вказаний Закон до усталеного поняття «правочин», наведеного у ст. 202 ЦКУ, додає кваліфікуючу ознаку електронного правочину, яка, власне, й робить його електронним: здійснений з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем.

Одним із найбільш важливих і проблемних питань є момент укладення правочину та визначення на практиці час відправлен-

ня й отримання електронного документу, виходячи з положень ст. 16 Закону України «Про електронну комерцію». Вітчизняне законодавство встановлює, що електронний договір вважається укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію, акцепту іншої сторони [1, ч. 3 ст. 11]. Акцепт може бути надано в формах: 1) передачі оференту електронної пошти; 2) заповнення формуляра про прийняття оферти; 3) вчинення дій, які вважаються акцептом, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій знаходиться така пропозиція, та ці роз'яснення логічно пов'язані з нею. Перша і друга із зазначених форм акцепту повинні бути підписані:

- за допомогою електронного підпису або електронного цифрового підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис» (при використанні засобу електронного цифрового підпису всіма сторонами електронного правочину);
- або за допомогою електронного підпису одноразовим ідентифікатором, що визначається вказаним Законом (дані в електронній формі у вигляді алфавітно-цифрової послідовності, які необхідно вводити «при кожному вході в інформаційну систему підприємства електронної комерції»);
- або аналога власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного або іншого копіювання, іншого аналога власноручного підпису) – за письмовою згодою сторін [1].

Причому електронний договір, укладений шляхом обміну електронними повідомленнями, підписаний у вищезазначеному порядку, за правовими наслідками прирівнюється до договору, укладеного в письмовій формі. Однак в практиці більш поширені електронні договори, в яких акцепт третьої зазначеної форми надається вчиненням певних дій в інформаційній системі (інтернет-магазині) продавця.

Особливу увагу варто приділити визначенню моменту відправлення та отримання електронного документу, регламентованому ст. 16 Закону України «Про електронну комерцію». Питання часу отримання оферти має досить вагоме значення для правочину, оскільки, згідно з положенням ст. 645 ЦК України, може виникнути спір про чинність такої оферти.

Законодавець у ст. 16 Закону України «Про електронну комерцію» пов'язує момент відправлення документа з переданням останнього за межі інформаційної системи сторони, тоді як прийняття – з

моментом отримання інформаційно-комунікаційною системою іншої сторони такого документу. При цьому законодавець застосовує різні поняття, що пов'язані з електронним обміном даних. У Законі України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» термін «інформаційна система» визначається як організаційно-технічна система, у якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів. Поняття інформаційно-телекомунікаційної системи також надається в цьому Законі, який визначає її як сукупність інформаційних і телекомунікаційних систем, що в процесі обробки інформації діють як єдине ціле. Із технічного погляду, інформаційно-телекомунікаційною системою називають організаційно-технічну систему, яка включає функції інформаційної системи, тобто організаційно-технічної системи, що реалізує певну технологію (або сукупність технологій) обробки інформації, та/або телекомунікаційної системи, тобто технічної системи, що реалізує певну технологію (або сукупність технологій) передачі даних шляхом їх кодування у формі фізичних сигналів [2]. Наведене вживання термінів у питанні електронної комерції є невдалим через складність з позиції практики.

Для правильного розв'язання проблеми необхідно вказати на її важливу частину – поняття електронного обміну даними (ЕОД). Відповідно до п. б ст. 2 Типового закону ЮНСІТРАЛ про електронну торгівлю, ЕОД – це електронна передача з одного комп'ютера на інший інформації з використанням узгодженого стандарту структуризації інформації. У літературі описані такі способи укладення договорів з використанням ЕОД [3].

Відповідно до першого підходу, для укладення правочину особа розміщує публічну оферту на сервері, що підключений до мережі Інтернет. У такому разі для укладення правочину особа заповнює форму правочину та підписує його належним чином.

В іншому випадку сторони підписують правочин за допомогою ЕОД після з'ясування всіх його істотних умов. У такому разі існування договору підтверджується записом на комп'ютері, який буде завірено, як правило, цифровим підписом.

На сьогодні електронні правочини посідають вагомe місце серед юридичних регуляторів цивільних відносин. Вже сьогодні розвивається електронна торгівля товарами та послугами, а суб'єкти господарювання все частіше вдаються до укладення електронних договорів. Засоби електронного зв'язку на стадії переговорів відіграють істотну роль при бажанні сторін правочину прискорити процес його укладення.

Список використаної літератури

1. Про електронну комерцію [Електронний ресурс]: Закон України від 03.09.2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [Електронний ресурс]: Закон України від 19.04.2014. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Типовой закон об электронной торговле Комиссии Организации Объединенных Наций по праву международной торговли від 16.12.1996; станом на 25.05.2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Название с экрана.
4. Чучковська А. В. Правове регулювання електронної комерції в Україні: Навч. посібник [Текст] / А. В. Чучковська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.

Л. П. Мартинюк

студ. III курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: д.ю.н., проф. І. С. Канзафарова

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЗА ДАВНІСТЮ ВОЛОДІННЯ В УКРАЇНІ

Інститут набувальної давності був відомий ще у Стародавньому Римі, і з часом його було закріплено у законодавстві багатьох країн світу. Для цивільного права України зазначений інститут є відносно новим. Правове регулювання відповідних суспільних відносин в Україні на законодавчому рівні було закріплено у чинному Цивільному кодексі України (далі – ЦК України).

Враховуючи невеликий період існування даного інституту у нашому праві, важливого значення набувають питання правильного тлумачення і застосування норм про набувальну давність на практиці.

Частина 1 ст. 344 ЦК України визначає умови, за наявності яких особа набуває право власності за набувальною давністю: добросовісність заволодіння чужим майном; відкритість володіння; безперервність володіння; строк володіння (для нерухомого майна – протягом десяти років, для рухомого – протягом п'яти років) [1]. Але при практичному застосуванні даних категорій виникають труднощі, які, здебільшого, спричинені відсутністю їхнього законодавчого визначення.

Добросовісним є володіння, коли при заволодінні чужим майном особа не знала і не могла знати про відсутність у неї правових підстав для набуття права власності. Під відкритим володінням звичай розуміють таке володіння, за якого володілець не приховує